

UPPSALA
UNIVERSITET

BESLUT

2016-03-15

UFV 2015/1749

Remiss av betänkandet ”Ny museipolitik”, SOU 2015/89

Besöksadress:
S:t Olofsgatan 10B

Postadress:
Box 256
751 05 Uppsala

Handläggare:
Margaretha Andersson
Chef, UU Musik och museer

Telefon
070 – 167 93 31

Hemsida:
www.uu.se

Uppsala universitet har beretts tillfälle att yttra sig över ovan rubricerade remiss. Yttrandet baseras på nedanstående två utgångspunkter där universitetet genom sin verksamhet berörs särskilt:

- UU är statlig huvudman för och bedriver museiverksamhet baserat på omfattande kultur- och naturhistoriska samlingar och andra tillgångar av betydelse i sammanhanget, bl.a. de linneanska trädgårdarna, Evolutionsmuseet med typexemplar och naturaliesamlingar samt Gustavianum vars kulturhistoriska samlingar innehåller konst och mynt samt arkeologiskt- och vetenskapshistoriskt material. Även universitetsbibliotekets värdefulla samlingar tillgängliggörs publikt.
- Som myndighet under utbildningsdepartementet är universitetet även huvudman för forskning, utbildning och samverkan inom ett flertal ämnesområden där museisektorn är en stor avnämare.

Synpunkter som ligger till grund för yttrandet har lämnats av representanter för universitetets museer, samlingar och akademiska institutioner med forskning och utbildning inom museiområdet. Sammantaget bedriver Uppsala universitet idag omfattande museiverksamhet som innefattar kunskapsuppbyggnad och samlingsförvaltning samt programverksamhet och utställningar som är tillgängliga för allmänheten (prioritetsordning). Verksamheterna hade under 2015 ca 400 000 besökare – universitetsbiblioteket oräknat - i alla åldrar och det internationella kontaktnätet är omfattande. Genom Universitetsbiblioteket har universitetet tagit huvudansvaret för utvecklandet av Alvin, en nationell plattform för registrering, digital publicering, tillgängliggörande och arkivering av kulturarvssamlingar. Samtidigt är inslaget av finansiering via medel från kulturdepartementet marginellt.

Universitetet bedriver forskning och utbildning i ämnen med museirelevans: museologi, historia/idéhistoria, arkeologi, konstvetenskap, osteologi och kulturvård. Museer och samlingar är infrastruktur för forskning och utbildning samt resurser för studenternas kompetens- och karriärutveckling. Universitetets museer tillhandahåller praktikplatser, examensarbeten och karriärprogram i syfte att göra studenterna väl förberedda inför ett kommande yrkesliv. Vid Uppsala universitet finns också en universitetspedagogisk kurs för akademiska lärare som vill använda museer och samlingar i undervisningen. Ett brett universitet är också ett ekosystem av kompetens med möjligheter till vitaliserade samarbeten över ämnesgränserna – från juridik, etik och entreprenörskap till experimentella resurser för t.ex. DNA-analyser och synkrotronljusstudier. (Det sistnämnda diskuteras för övrigt just nu inom ramen för Vetenskapsrådets process för nationell forskningsinfrastruktur. Svenska mångmiljardsatsningar i experimentell utrustning inom SciLife Lab, Max IV och ESS öppnar naturligtvis nya möjligheter också för museisektorn.)

Synpunkter på betänkandet

Inledningsvis vill Uppsala universitet instämma i utredningens utgångspunkt där man lyfter fram att museisektorn trots omfattande verksamhetsutveckling har haft svårt att få erkännande. Samtidigt vill universitetet påpeka det problematiska i att utredningens utgångspunkt avgränsar museisektorn genom att definiera in all musei- och utställningsverksamhet som kulturdepartementets angelägenhet samtidigt som man uttrycker en önskan om ökad kunskapsuppbyggnad och forskning. Det är inte osannolikt att en mer inkluderande beskrivning och ökad samverkan med nationella och internationella aktörer, särskilt inom forskning och utbildning, kan bidra till ökad spets och dynamik i kunskapsuppbyggnad och kunskapsförmedling.

Nedan behandlas remissens huvudförslag:

1. En särskild museilag samt ändring av kulturmiljölagen

Uppsala universitetet avvisar förslaget till ny museilag så som det är utformat i betänkandet. Museisektorn är bred och mångfacetterad och rymmer en rad huvudmän – offentliga, privata, små, stora och med olika prioritering inom museisektorns verksamhetsfält. Uppsala universitet betonar exempelvis samlingarnas roll för forskning och

utbildning medan utställningsverksamheten får mindre resurser. Förslaget till ny museilag är utformat med utgångspunkt i analyser som främst tar avstamp i de verksamheter som bedrivs inom ramen för kulturdepartementets ansvarsområde. Det är uppenbart att uppdragen ser olika ut beroende på huvudman eller finansiär. Uppsala universitets utgångspunkt är att uppdraget måste följa finansieringen – den som betalar måste också ha rådighet över verksamhetens inriktning och innehåll. En eventuell gemensam museilag måste därför utformas med hänsyn till denna princip - ett dигert arbete som ännu inte är gjort.

Universitetet bejaktar samtidigt den föreslagna ändringen av kulturmiljölagen (1988:950) som öppnar för en aktiv samlingsförvaltning. Uppsala universitets museer har redan den möjligheten vilket är positivt. Med utgångspunkt i professionellt ansvarstagande är möjligheten att aktivt förädla samlingarna värdefull samtidigt som exempelvis dubletter kan dokumenteras och gallras.

2. En ny myndighet för museer och utställningar

Med utgångspunkt i ställningstaganden som syftar till att bevara rådigheten över verksamheten för en rad museihuvudmän/-finansiärer är ***Uppsala universitetet dock försiktigt positivt till en myndighet för museer och utställningar***. En sådan myndighet kan bidra till att de kulturpolitiska målen nås samt till ökad tydlighet, professionalisering, samordning och systematisk uppföljning på ett sätt som långsiktigt gagnar kvalitet och kritisk massa i museisektorn oavsett huvudman. I uppdraget bör även ingå samverkan och samordning med andra delar av ABM-sektorn. Resurser kan också styras så att verksamhet i hela landet främjas.

Uppsala universitet har dock ingen synpunkt på hur förslaget ska finansieras. En avveckling av Riksutställningar föreslås samtidigt som andra möjligheter till samordning inte berörs, exempelvis samordning med Myndigheten för kulturanalys.

3. Kvalitetsutveckling genom kollegial granskning

Förslaget att använda peer review/kollegial granskning är intressant och medger att utvärdering och kvalitetsutveckling sker med utgångspunkt från respektive museum och dess finansiering och uppdrag. Metoden öppnar för andra sätt att mäta och utveckla kvalitet och relevans utöver de rent kvantitativa mål för ökat antal besökare inom utvalda målgrupper som idag dominerar. Uppsala universitet bejaktar en sådan utveckling och ser positivt på ett tydligt inslag av dialog med internationella aktörer.

4. Nytt statsbidrag för samverkan inom museisektorn

Skärningspunkten mellan museisektorn, forskningen och samlingarna berörs i på flera ställen i betänkandet – allra tydligast sker det i avsnittet om samverkan. Uppsala universitet som forskande institution vill framhålla värdet av ökad samverkan samtidigt som frågan om forskningskvalitet inte kan frikopplas från resursfrågan och möjligheten till samverkan i internationell kontext. ***Ett bidrag om 28 mkr är en välkommen signal om att samverkan och samarbete premieras.*** Bidraget gör sannolik störst nytta för att skapa incitament för museer att samordna sig och samverka sinsemellan men bör även stimulera till samverkan med andra delar av ABM-sektorn. Digitalisering är ett område där sådan samverkan kan ske

När det gäller museisektorns relation till forskning och kunskapsutveckling föreslår Uppsala universitet att en bred sammanhängande och nationell plan med internationell förankring tas fram. I kraft av sin bredd och erfarenhet av alla delar i värdekedjan från grundläggande utbildning i museiämnena till forskning, utbildning på forskarnivå och ingångar till forskningens infrastruktur, har Uppsala universitet beredskap och vilja att ta en ledande roll i att etablera och genomföra en sådan satsning. Kopplingen till stora satsningar på forskningsinfrastruktur som också är av värde för museisektorn inklusive bibliotek och arkiv är ytterligare ett skäl till att utveckla och fördjupa den nationella dialogen.

Beslut i detta ärende har i rektors frånvaro fattats av undertecknad prorektor i närvaro av ställföreträdande universitetsdirektör Per Abrahamsson efter föredragning av chefen för UU Musik och museer Margaretha Andersson. Närvarande var därutöver Uppsala studentkårs ordförande Caisa Lycken.

Anders Malmberg

Margaretha Andersson